

АРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворчого мистецтва	Рівень вищої освіти	бакалавр
Кафедра	Живопису	Рік навчання	4
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	вибіркова
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво	Семестри	7-8

«Сучасний живопис»

Семестр 7 та 8 (осінь 2025, весна 2026)

вересень — травень

Викладач	Чернявський Костянтин Володимирович, доцент кафедри живопису
E-mail	cathedrahdadm@gmail.com
Заняття	За розкладом
Консультації	chernyawskykw@gmail.com
Адреса	ауд.30, поверх 2, корпус 1, вул. Мистецтв 6
Телефон	(057) 706-02-81 (кафедра)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи (тільки у робочі дні до 18-00). Умови листування:

- 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни «Сучасний живопис»
- 2) в полі тексту листа позначити курс, групу, ПІБ студента, який звертається (анонімні листи не розглядаються);
- 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання. Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації — jpeg, pdf.*

Окрім роздруків для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Консультації з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Сучасний живопис» є опанування базових знань і навичок із композиції, рисунка, живопису та кольорознавства, що забезпечують розуміння закономірностей образотворчої мови. Студент отримує повну підтримку при опрацюванні матеріалу вибіркової дисципліни та підготовки у практичній роботі.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета вивчення дисципліни «Сучасний живопис» полягає в засвоєнні та творчому застосуванні основних закономірностей побудови композиції у поєднанні з академічними принципами образотворення, що дозволяє студентам формувати власну художню мову в сучасному мистецькому контексті.

Завдання дисципліни зосереджені на опануванні фізичних та фізіологічних основ сприйняття зображення, закономірностей колірної організації композиції, а також на розвитку практичних навичок роботи з матеріалами й сучасними живописними техніками.

У результаті опанування курсу студент повинен знати:

- ключові категорії та проблематику композиції в сучасному живописі;
- принципи побудови анатомічної моделі та їхнє використання у творчій практиці;
- систему побудови композиції та ієрархію її елементів (головних і другорядних);
- принципи створення колірної гармонії та вираження колірних акцентів відповідно до концепції роботи;
- особливості організації композиції на площині та у колірному просторі сучасного полотна.

Студент повинен уміти:

- упевнено працювати зі світлом і кольором у різних живописних техніках;
- створювати авторські композиції з урахуванням сучасних художніх тенденцій;
- формувати колірні гами, що відповідають концептуальному задуму твору.

ЯК МОЖНА КОРИСТУВАТИСЯ НАБУТИМИ ЗНАННЯМИ І ВМІННЯМИ (КОМПЕТЕНТНОСТІ)

Інтегральна компетентність (ІК) Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, що передбачає застосування певних положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗД9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

СК (спеціальні компетентності)

СК1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища

СК4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.

ЧОМУ МОЖНА НАВЧИТИСЯ (ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ)

ПРН (програмні результати навчання)

ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН 7. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Показ робіт із методичного фонду. Демонстрація матеріалу за допомогою аудиторних майстер-класів. Ознайомлення студентів з електронними версіями матеріалу з олійного та темперного живопису та застосування додаткової літератури з дисципліни та методичних рекомендацій:

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

1. Боднар О.Я. Золотий переріз і неевклідова геометрія в науці та мистецтві: Монографія. Львів: НВФ «Українські технології», 2005. 198 с.
2. Волковський М. Колір в живописі. Київ: Видавництво В. Шевчук, 2016. 360 с
3. Демиденко О.І., Поддубко К.В. Цілісність зорового сприйняття у живопису натюрморту // Демиденко О.І., Поддубко К.В. «Дизайн-освіта 2009». Харків. ХДАДМ, 2009. С. 82 – 85.
4. Єфименко Д. В. Академічний живопис. Портрет: навч. пос. М-во Харківська акад. Харків: ХДАДМ, 2019. 72 с.
5. Жердзицький В. Живопис: Техніка і технологія: Навч. посібник. Харків: ХДАДМ, 2006. 332 с.
6. Історія української культури: у 5 т. / голов. ред. Б.Є. Патон. Т 5: Українська культура XX – початку XXI століть. Кн. 4: Проблеми функціонування, збереження і розвитку в Україні. Київ: Наукова думка, 2013. 943 с.
7. Історія українського мистецтва : у 5 т. / голов. ред. Г. Скрипник. Т. 5: Мистецтво XX століття / наук. ред. Т. Кара-Васильєва;: НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2007. 1047 с., іл.
8. Іттен Й. Мистецтво кольору / Ред. О. Плаксії. Київ: ArtHuss, 2022. 96 с.
9. Кафедра живопису ХДАДМ: традиції та сучасність / Міністерство освіти і науки

України; Харківська державна академія дизайну і мистецтв; Факультет образотворчого мистецтва; Упор. М.І. Деркач, В.Ю. Гальченко. Харків: ХДАДМ, 2015. 123 с.

10. Марчак В. Про малярство: навчальний посібник. Львів : ФОП Стебляк О.М., 2018. 264 с.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Для виконання практичних аудиторних завдань використовується акварельний папір розміром А2 — формат паперу, визначений стандартом ISO 216, серії А — 420×594 мм,, натягнутий на планшет, полотно на підрамнику. Графітні олівці, акварельні, олійні та акрилові фарби. Пастель – суха та олійна. Для виконання завдань в техніці акрилового живопису використовується полотно на підрамнику, зазначеного вище розміру. Пензлі різних номерів, мастихіни. Графітні та кольорові олівці, кольорові маркери, кольорова та чорна туш, кольоровий папір для створення аплікацій.

Для виконання індивідуальних навчально-творчих завдань (стилізації аудиторних завдань) використовується папір, картон розміром А3 — формат паперу, визначений стандартом ISO 216, серії А. Його розміри — 297×420 мм.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Сучасний живопис» забезпечує розвиток у студентів креативного мислення, формує здатність до сприйняття та аналізу композиційних закономірностей, розкриває взаємодію головних і другорядних елементів та сприяє оволодінню технічними аспектами роботи з живописними матеріалами.

Згідно з навчальним планом, що ухвалений методичною радою ХДАДМ, вона вивчається студентами 4 року навчання першого освітнього рівня (бакалавр) (5 кредитів ECTS, 150 учбових годин, з них: 75 годин – практичні заняття, 75 годин – самостійні) і має забезпечити сучасний рівень професійної підготовки фахівців станкового живопису, здатних створювати оригінальні художні твори (станкові картини)

I. Семестр

Містить два завдання на 2 модулі

Вибір власної теми для створення образотворчої роботи, що відображає особисте сприйняття світу, концепцію або абстрактну ідею. Завдання спрямоване на розвиток творчої самостійності, експериментування з формою, композицією, кольором та простором, а також на формування індивідуального художнього стилю.

Завдання:

1. «Психологічний портрет» з використанням основних принципів і прийомів живописної стилізації та декоративної трансформації форм та характерними особливостями

організації навколишнього середовища, портрету людини живописними засобами, з урахуванням специфіки технік та матеріалів. Вирішити проблему поєднання у цілісній замкненій композиції різних за своїми пластичними властивостями складових портрету натурника. Складові композиції подати у раціонально-спрощеному, геометризовано-узагальненому представленні натурального об'єкта в гармонії з насиченим кольоровим середовищем.

2. Виконання тематичної постановки одягненої фігури з елементами професійних особливостей та ознак, із застосуванням понять про декоративно-площинне та асоціативне вирішення. Постановка тематичної композиції з постаттю фігури людини в одязі з аналізом залежності виникнення складок одягу від тієї форми людського тіла, на якій вони утворюються. Здобувачу вищої освіти необхідно уникати випадкових деталей одягу, які виконуються без урахування загальної маси тіла. Здобувачу вищої освіти необхідна більш поглиблена передача характеру одягу, її фактури. Він повинен вміти вибрати з великої кількості складок характерні, головні, які виявляють і визначають розчленовування форми у великому її об'ємі, і вже потім перейти до дрібних другорядних складок. Тонка і щільна тканина, або елементи професійних ознак одягу допомагають вивчити характер складок, властивий тому або іншому матеріалу, його фактурі. Інтерпретувати фігуру людини у декоративний, асоціативний живописний твір.

II. Семестр

Містить два завдання на 2 модулі

Завдання:

1. Виконання постановки оголеної чоловічої фігури в насиченому кольоровому середовищі з застосуванням принципів композиційно-художньої інтерпретації на основі асоціативних вражень. Вирішити проблему поєднання у цілісній замкненій композиції різних за своїми пластичними властивостями складових оголеної фігури. Складові композиції подати у раціонально-спрощеному, геометризовано-узагальненому представленні торсу натурального об'єкта в гармонії з насиченим кольоровим середовищем.

2. Виконання постановки оголеної жіночої фігури в насиченому кольоровому середовищі з застосуванням принципів композиційно-художньої інтерпретації на основі асоціативних вражень. Вирішити проблему поєднання у цілісній замкненій композиції різних за своїми пластичними властивостями складових оголеної фігури. Складові композиції подати у раціонально-спрощеному, геометризовано-узагальненому представленні торсу натурального об'єкта в гармонії з насиченим кольоровим середовищем.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Метод навчання в межах дисципліни «Сучасний живопис» ґрунтується на практичній роботі через виконання серії завдань. Основною формою опанування курсу є практичні вправи, спрямовані на розвиток творчого мислення та індивідуального художнього бачення.

Мета завдань полягає в оволодінні та творчому використанні закономірностей композиційної побудови постаті у просторі, засвоєнні знань із кольорознавства та основ колірного сприйняття, опрацюванні принципів побудови колірної композиції, а також у набутті практичних навичок роботи з матеріалами сучасного живопису.

Принципи дисципліни:

- навчання з орієнтацією на високий рівень складності;
- інтенсивний темп вивчення матеріалу;
- активні форми роботи, що забезпечують глибоке проживання та усвідомлення знань;
- системна робота над особистісним і творчим розвитком студентів.

У процесі навчання студенти мають навчитися самостійно розв'язувати поставлені викладачем завдання без детальних інструкцій. Викладач у цьому випадку виконує консультативну функцію, виступаючи радше як «замовник» творчого проєкту, ніж як прямий керівник.

Розвиток студентів у межах дисципліни відбувається не лише завдяки змісту навчального матеріалу, але й завдяки особистості викладача та його стилю взаємодії зі студентами.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних переглядів етапів процесу роботи виконаних завдань.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційних переглядів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	А	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. Викладач несе відповідальність за координацію процесу занять, а також створення атмосфери, сприятливої до відвертої дискусії та пошуку необхідних питань з дисципліни. Особливу увагу викладач повинен приділити досягненню програмних результатів навчання дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі найновіших досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не мають бути перешкодою для реалізації студентами процесу навчання.

Викладач повинен створити безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими освітніми потребами (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність. У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини, викладач має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з адміністрацією та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять викладач інформує студентів через старосту групи.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять студенти повинні обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності студент має право на дозвіл вийти з аудиторії. Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час практичних або самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами або попередженням викладача). Не вітаються запізнення на заняття. У разі пропуску занять, студент має самостійно опрацювати матеріали тем і підтвердити їх опанування відповідними нотатками, а також практичною роботою. Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни і його можливого подальшого відрахування. Додаткові заняття з такими студентами не передбачені. Відсутність практичних завдань на поточних переглядах безпосередньо впливає на зниження підсумкової оцінки (мінус 3 бали за кожний пропуск).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного

контролю визначено плагіат – тобто суттєве запозичення або копіювання в практичній роботі чужих матеріалів, студент не отримає бали за тему. Він зобов'язаний її переробити, в цьому випадку нараховується лише 50% від максимальної кількості балів за цю частину. Якщо факт академічної недоброчесності зафіксований на екзаменаційному перегляді — студент максимально отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
7 семестр						
За розкладом		практичні	«Психологічний портрет» з використанням основних принципів і прийомів живописної стилізації та декоративної трансформації форм та характерними особливостями організації навколишнього середовища, портрету людини живописними засобами, з урахуванням специфіки технік та матеріалів	14	Поточний перегляд	
За розкладом		практичні	Виконання тематичної постановки одягненої фігури з елементами професійних особливостей та ознак, із застосуванням понять про декоративно-площинне та асоціативне вирішення.	16	Поточний перегляд	
8 семестр						
За розкладом		практичні	Виконання постановки оголеної чоловічої фігури в насиченому кольоровому середовищі з застосуванням принципів композиційно-художньої інтерпретації на основі асоціативних вражень.	14	Поточний перегляд	
За розкладом		практичні	Виконання постановки оголеної жіночої фігури в насиченому кольоровому середовищі з	16	Поточний перегляд	

			застосуванням принципів композиційно-художньої інтерпретації на основі асоціативних вражень.			
--	--	--	--	--	--	--

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Поточний контроль	0–50
2	Поточний контроль	0–50
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали		Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A+	20	40	Студент в повному обсязі опанував матеріал практичного курсу, проявив креативне мислення при виконанні завдань, логічно обґрунтував послідовність виконання необхідних завдань, професійно виконав усі етапи завдання, додатково брав участь у міжнародних або всеукраїнських конкурсах, виставках, фестивалях (отримав відзнаку).
A	17–19	37–39	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Практична подача акуратна, без помилок. Показав відмінні результати під час поточного контролю.
A-	16	36	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, продемонстрував якісний рівень знань та вмінь під час поточного контролю, творчо та якісно виконав усі поставлені завдання.
B	12–15	32–35	Студент добре опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вчасно виконав усі поставлені задачі, творчо підійшов до виконання практичних завдань, але при цьому робота має незначні недоліки.
C	8–11	22–31	Студент в цілому добре опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вчасно та якісно виконав більшість поставлених завдань, але виконана робота має суттєві недоліки (відсутність творчого підходу тощо).
D	4–7	10–21	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вирішив в цілому основні поставлені завдання, але виконана робота має значні недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, несвоєчасна подача виконаної роботи тощо).
E	1–3	1–9	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал

			теоретичного та практичного курсу, не впорався з головними задачами дисципліни, практична робота має багато значних недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, несвоєчасна подача виконаної роботи, значна кількість суттєвих помилок при виконанні завдання, пропуски занять без поважних причин тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента, та творчий підхід під час практичних занять (1-3), виставкова участь у фестивалях та конкурсах (5–8), а також участь у житті групи (1–3). Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література:

1. Голембовська Л.С. Декоративна інтерпретація академічних завдань з живопису: навч. посіб. для студентів вищ. мистец. навч. закл. Київ. Держ. Ін-т декор.-приклад. мистецтва і дизайну ім. Михайла Бойчука. Київ : Кафедра, 2014. 119 с., кольор. іл.
2. Губаль Б.І. Спеціальний живопис: навчальний посібник, Івано-Франківськ : Вид-во, 2016. 106 с.
3. Дідик Н. Основи композиції: навчальний альбом-посібник. Ужгород : Мистецька лінія, 2009. 64 с.
4. Жердзицький В. Живопис: Техніка і технологія: навч. посібник. Харків : ХДАДМ, 2006. 332 с.
5. Жердзицький В.Є. Особливості художнього сприйняття живопису. Дизайн-освіта 2008. Харків : ХДАДМ, 2008. 168 с.
6. Костенко Т.В. Основи композиції та тримірного формоутворення: навчально-методичний посібник. Харків : ХДАДМ, 2003. 256 с.
7. Музика О.Я. Матеріали і техніка олійного живопису : навч. посібник. Умань : ВПЦ «Візаві», 2013. 114 с.
8. Стась М. І. Академічний живопис : навчально-методичний посібник. М. І. Стась, Т. К. Касьян. Черкаси : Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2010. 244 с.
9. Сухенько В. О. Рисунок. Навчальний посібник. Київ : BONA MENTE, 2004. 184 с., 125 іл.
10. Омельченко П. Наука про малярські фарби, матеріали та техніки. 2-е видання, в 2-х томах. Львів : Б.вид. , 1996. 178 с.

11. Прищенко С.В. Кольорознавство : навч. посібник. 3-тє вид. Київ : Видавничий дїм «Кондор», 2018. 436 с., 32 іл. 12. Печенюк Т. Кольорознавство. Київ : Грані-Т, 2009. 192 с.
13. Хмельовський О.М. Теорія образотворення : Кн. 5. Композиція. Луцьк : Волинська мистецька агенція «Терен», 2005. 408 с.

Додаткові джерела:

1. Боднар О.Я. Золотий переріз і неевклідова геометрія в науці та мистецтві: Монографія. Львів : НВФ «Українські технологія», 2005. 198 с.
2. Марчак В. Про малярство: Навчальний посібник . Львів : ФОП Стебляк О.М., 2018. 264 с.
3. Михайленко В.Є. Основи композиції. Київ: Каравела, 2004. 304 с.
4. Сланський Б. Техніка живопису та реставрації. Київ : Мистецтво, 2009. 304 с.
5. Техніка і технологія олійного живопису: навч. посібн. / уклад.: Є.В.Беліка, О.І.Конопко. Київ : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 92 с.
6. Море акварелі. Третя всеукраїнська та міжнародна виставка – бієнале. Одеса-2020:каталог/упоряд. А. Горбенко, вступ. Стаття К. Чернявський. Дрогобич: Коло, 2020. 188 с.:іл.
7. Море акварелі. Четверта всеукраїнська та міжнародна виставка – бієнале. Київ-2022:каталог/упоряд. А. Кравченко, К. Чернявський. Дрогобич: Коло, 2022. 167 с.:іл.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека українського мистецтва <http://uartlib.org/>
2. Культура України. Електронна бібліотека <https://elib.nlu.org.ua/> /
3. Електронна бібліотека «Україніка» <http://irbis-nbuv.gov.ua/>
4. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського